

13 พ.ค. 'วันเสด็จอยู่ทองฯ'

เครือข่าย'มติชน'ลุยปลูกไม้หายาก

6 เมืองโบราณอุททองตั้งอยู่ในเขตอำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาภาพถ่ายทางอากาศพบว่าเมืองโบราณอุททองเป็นเมืองที่มีคูน้ำและคันดินล้อมรอบ ตั้งอยู่ริมลำน้ำจรเข้สามพัน ผังเมืองเป็นรูปวงรี ทอดตัวไปตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ มีขนาดความกว้างประมาณ 1 กิโลเมตร และยาวประมาณ 2 กิโลเมตร มีระดับความสูงของพื้นที่ตัวเมือง จากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 6 เมตร

จากการศึกษาทางโบราณคดีเท่าที่ผ่านมาทราบว่า เมืองโบราณอุททองมีมนุษย์อยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว โดยพบหลักฐานประเภทขวานหินขัด ลูกปัด ภาชนะดินเผา เหล็กในสำหรับปั่นด้าย ขวานสำริด ฆ้องวง หอก และเครื่องมือเครื่องใช้โลหะอื่นๆ อีกมากมาย ชุมชนในสมัยนี้เป็นชุมชนในสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากสภาพที่ตั้งชุมชนเป็นเขตที่ราบขึ้นบันไดต่ำ และที่ราบลุ่มแม่น้ำ ทำให้เพาะปลูกได้ผลดี ชุมชนที่ตั้งหลักแหล่งได้อย่างถาวร ประกอบกับสามารถติดต่อกับชายฝั่งทะเลได้สะดวก จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ชุมชนโบราณในบริเวณเมืองอุททองสามารถพัฒนาสภาพสังคมและเศรษฐกิจจนขยายตัวเข้าสู่สังคมเมืองได้

เมืองโบราณอุททองมีการอาศัยมาอย่างต่อเนื่องจนสามารถพัฒนานตนเองจากสังคมเกษตรกรรมในระดับหมู่บ้านเข้าสู่สังคมเมือง (Urban society) มีความเจริญ และมีความซับซ้อนทางสังคมมากขึ้น และกลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางวัฒนธรรมเมืองหนึ่งในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จากหลักฐานประเภทโบราณวัตถุสถานที่พบในช่วงเวลาดังกล่าว ทราบว่าเมืองโบราณอุททองมีการติดต่อสัมพันธ์กับดินแดนแถบฝั่งทะเล โดยเฉพาะอินเดีย จนทำให้นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่า เมืองโบราณอุททองอาจจะเป็นเมือง "สุวรรณภูมิ" ที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระโสณะและพระอุตระเถระมาเผยแผ่พุทธศาสนา ในราวพุทธศตวรรษที่ 3

จากการที่มีการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของอินเดียอย่างมาก จนทำให้ช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-12 ได้เกิดวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมที่มาจากกลุ่มชนภายนอก วัฒนธรรมนี้มีจุดเด่นอยู่ที่รูปแบบทางศิลปกรรมเฉพาะตัว มีการใช้ภาษามอญร่วมกัน และการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก วัฒนธรรมทวารวดีเชื่อกันว่ามีศูนย์กลางความเจริญตั้งอยู่บริเวณเขตที่ราบลุ่มของภาคใต้ตอนบน มีเมืองหลัก

มีน้ำขังตลอดปี เฉพาะด้านทิศตะวันออกเท่านั้นที่ใช้ประโยชน์เป็นที่เก็บกักน้ำ สำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภค

ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเมืองอุททอง ห่างออกไปประมาณ 5 กิโลเมตร มีแนวสิ่งก่อสร้างด้วยดินที่น้ำสนใจอีก 2 จุดคือ แนวคันดินเป็นทางยาวคดเคี้ยว เรียกกันว่า "ถนนท้าวอุททอง" ด้วยเหตุที่เชื่อกันมาแต่เดิมว่าเป็นถนนโบราณของเมืองแห่งนี้จุดหนึ่ง และกลุ่มแนวคันดินรูปโค้งเกือกม้าตั้งอยู่ตามแนวเชิงเขาคอก ที่เรียกกันว่า "คอกช้างดิน" เพราะเชื่อกันว่าเป็นเพนียดดินสำหรับคล้องช้างในสมัยโบราณ

โบราณสถานแห่งนี้ ฝ่ายวิชาการ สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 2 สุพรรณบุรี ได้ดำเนินการขุดศึกษาทางโบราณคดีแล้ว ผลการขุดชี้ให้เห็นว่า บริเวณนี้เป็นเขตเทวสถานในศาสนาพราหมณ์ ไศวนิกาย ด้านตะวันออกพื้นที่ลาดต่ำลงจนถึงแม่น้ำท่าจีน และต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีหลักฐานแสดงว่าเป็นทะเลมาก่อน ข้อมูลบนภาพถ่ายทางอากาศแสดงให้เห็นแนวของแม่น้ำจะเชื่อมสามพันไหลผ่านตัวเมืองอุททองไปทางเหนือ แล้วอ้อมมาทางตะวันออก มีร่องน้ำเปิดกว้างเป็นปากแม่น้ำ กำหนดให้เป็นแนวชายฝั่งทะเลเดิมตรงส่วนที่บรรจบกับคลองสองพี่น้อง ต่อเชื่อมมาจากแม่น้ำท่าจีน

และสำรวจสภาพภูมิศาสตร์ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเดินของแม่น้ำจรเข้สามพัน และการเปลี่ยนแปลงแนวคลองในการติดต่อกับภายนอกทางฝั่งทะเลของเมืองอุททอง และเป็นร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามของคนเมืองอุททองในอดีต ได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาคือเป็นผลมาจากการถอยตัวของน้ำทะเล และเมื่อทะเลถอยออกไปมากขึ้นจนไม่สะดวก หรือเกินกว่าจะแก้ไขได้ เมืองอุททองก็หมดความสำคัญในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 พร้อมๆกับการสิ้นสุดของยุคสมัยทวารวดี ต่อมาเมืองโบราณอุททองก็ถูกทิ้งร้างไปในราวพุทธศตวรรษที่ 19 โดยเมืองสุพรรณบุรีเจริญขึ้นมาแทนที่ ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

จนเมื่อ พ.ศ.2446 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จสำรวจเมืองโบราณอุททอง และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของเมืองโบราณอุททองจนเป็นที่รู้จักกันไปทั่วในวงวิชาการ เมืองโบราณอุททองจึงได้รับความสนใจขึ้นมาอีกครั้ง ในฐานะเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของประเทศไทย

เนื่องในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เคยเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีเปิดอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุททอง เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2509 อำเภออุททองร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

พระองค์
ที่ได้ศึกษ
แห่งชาติ
ประวัติค
ความเป็น
แต่โบราณ
ก่อนเดีย
ไม่มีชน
"ส
แกย่อน
ปี เขาเ
มาจาก
เปลี่ยน
ที่แล้ว
ที่สามารถ
ได้ นับ
เมืองสุ
ของวัฒน
สุพรรณ
นาย
ทองเพีย
สุพรรณ
ส่งเสริม
อย่างดี
เป็นที่
ยั่งยืน
จะทำให้
กับบริ
โบราณ
สุวรรณ
ของชน
ในปี
เหล่านี้
ของชน
กล่าวม
จัดนิท
สำคัญ
เสนา
ทอง ณ
รอบเม
เมือง
คลองย
ในประ
หัวท
การเม
จากชม
ข้อเป
ยจักร
นอก
เตรียม
ตะเค
ที่ 9 เม
อุททอง
ด้วย
ร่วมมือ
และสิ่ง
วัดและ
ตะเค

ที่ 11-12 ได้เกิดวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมที่มาจากกลุ่มชนภายนอก วัฒนธรรมนี้มีจุดเด่นอยู่ที่รูปแบบทางศิลปกรรมเฉพาะตัว มีการใช้ภาษามอญร่วมกัน และการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก วัฒนธรรมทวารวดีเชื่อกันว่ามีศูนย์กลางความเจริญตั้งอยู่บริเวณเขตที่ราบภาคกลางของประเทศไทย มีเมืองหลักได้แก่ เมืองนครชัยศรี (ทีนครปฐม) เมืองประคูบัว (ทีราชบุรี) และเมืองอู่ทอง

ในอดีตเมืองโบราณอู่ทองได้ปรากฏแนวป้อมก่อด้วยศิลาแลง แต่ปัจจุบันสิ้นสภาพและถูกไถ่รับที่เป็นถนนหมดแล้ว ทางด้านตะวันออกของเมือง (บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภออู่ทอง และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง) แต่เดิมเป็นแนวปราการเช่นกัน ภายหลังแนวป้อมกำแพงที่ว่านี้ถูกรื้อทำลายออกไป เพื่อก่อสร้างถนนมาลัยแมน ปัจจุบันคูน้ำและกำแพงที่ว่านี้ถูกรื้อทำลาย และบุกรุกถมที่ดินจนดินเขินและขาดหายไปเป็นช่วงๆ จะเห็นแนวชัดเจนและ

ต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีหลักฐานแสดงว่าเป็นทะเลมาก่อน ข้อมูลบนภาพถ่ายทางอากาศแสดงให้เห็นแนวของแม่น้ำจะเข้าสู่สามพันโหลผ่านตัวเมืองอู่ทองไปทางเหนือ แล้วอ้อมมาทางตะวันออก มีร่องน้ำเปิดกว้างเป็นปากแม่น้ำ กำหนดให้เป็นแนวชายฝั่งทะเลเดิมตรงส่วนที่บรรจบกับคลองสองพี่น้อง ต่อเชื่อมมาจากแม่น้ำท่าหว้า

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นร่องรอยของคลองเก่าขุดขึ้นเป็นแนวตรงยาวประมาณ 9 กิโลเมตรจากตัวเมืองอู่ทองจนถึงบริเวณวัดม่วง คาดว่าจะเป็นชายฝั่ง หรืออาจเป็นร่องน้ำกว้างจากฝั่งทะเลลึกเข้ามาในแผ่นดิน ยังได้พบร่องรอยคลองอีก 2 แนว เชื่อมต่อจากแนวคลองแรกมาทางใต้จนถึงคลองบางบอน ทำให้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของแนวชายฝั่งทะเลมีผลทำให้มีการขุดคลองใหม่ลงมาทางใต้ เพื่อเป็นเส้นทางออกสู่ทะเลและเมืองชายฝั่งทะเลอยู่ห่างออกไปมาก คลองเหล่านี้ก็เลิกใช้ไปในที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาพถ่ายทางอากาศ

เรื่องราวของเมืองโบราณอู่ทองจึงเป็นที่สนใจในวงวิชาการ เมืองโบราณอู่ทองจึงได้รับความสนใจขึ้นมาอีกครั้ง ในฐานะเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของประเทศไทย

เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เคยเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีเปิดอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2509 อำเภออู่ทองร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนชาวอำเภออู่ทอง กำหนดจัดงาน วันเสด็จอู่ทอง ครบรอบ 47 ปี ขึ้นในวันที่ 13 พฤษภาคม 2556 ณ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นายพนมบุตร จันทรโชติ หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง เปิดเผยว่า ย้อนหลังไปเมื่อ 47 ปี เมืองอู่ทองได้มีโอกาสที่ได้รับสิ่งมงคลสูงสุดครั้งหนึ่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง ครั้งนั้น

ที่ 9 เม
อู่ทอง
ตัว
ร่วมมื
และสิ่ง
วัดและ
ตะเคีย
เป็น
เงินชุก
ไทย ฝ
ตะเคีย
ยากขึ้น
ช่างส
ไม้ทั้งส
สถานที่
อา
จัดงาน
วันที่ ๑
ได้นำโ
เข้าร่วม

พระองค์มีพระราชดำรัสชื่นชมกรมศิลปากร
ที่ได้ศึกษาค้นคว้าและจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติอุททองแห่งนี้ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ไทย ตรัสว่าเป็นสิ่งสำคัญที่แสดง
ความเป็นชาติเป็นอารยธรรมของประเทศเรา
แต่โบราณมา หลายท่านอาจคุ้นกับคำว่าอิฐเก่าๆ
ก้อนเดียวก็มีค่า ถ้าเราไม่มีสุโขทัย ไม่มีอยุธยา
ไม่มีธนบุรี ก็จะไม่มียุคทองในรัตนโกสินทร์ในวันนี้

“ผมกำลังพูดว่าที่เมืองอุททองนั้นมีความเก่า
แก่ย้อนไปมากกว่าสุโขทัย อยุธยาหลายร้อย
ปี เขาเชื่อกันว่าเมืองโบราณอุททองนั้น พัฒนา
มาจากเมืองท่าทางการค้า หรือเป็นจุดแลกเปลี่ยน
สินค้าสมัยสุวรรณภูมิเมื่อสองพันกว่าปี
ที่แล้ว และเมืองอุททองยังเป็นเมืองชายฝั่งทะเล
ที่สามารถติดต่อค้าขายกับดินแดนภายนอก
ได้ นับว่าเมืองอุททองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของ
เมืองสุวรรณภูมิ เป็นแผ่นดินทองของอรุณรุ่ง
ของวัฒนธรรมไทย คนอุททองและคนจังหวัด
สุพรรณบุรีควรภาคภูมิใจ”

นายวิศรุต อินแหยม ผู้อำนวยการการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงาน
สุพรรณบุรี กล่าวว่า การจัดงานดังกล่าวเป็นการ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภออุททองได้เป็น
อย่างดี และพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกกำหนดให้
เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน และเป็นเมืองท่องเที่ยวโบราณอุททอง ที่
จะทำให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาสัมผัส
กับบรรยากาศที่รายล้อมไปด้วยโบราณสถาน
โบราณวัตถุ และแหล่งอารยธรรมเก่าแก่สมัย
สุวรรณภูมิ พร้อมสัมผัสกับบรรยากาศวิถีชีวิต
ของชนเผ่าต่างๆ ที่ยังอาศัยอยู่ในอำเภออุททอง

ในปัจจุบันการดำเนินวิถีชีวิตของชนเผ่า
เหล่านี้ ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม
ของชนเผ่าได้อย่างกลมกลืน การจัดงานดัง
กล่าวมีกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น การ
จัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติ และหลักฐาน
สำคัญทางโบราณคดีเกี่ยวกับเมืองอุททอง การ
เสวนาเรื่องเมืองโบราณอุททอง พิธีเปิดถนนสี่
ทอง ณ ถนนจักรนารายณ์ การแข่งขันเดิน-วิ่ง

เหล่านี้ ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม
ของชนเผ่าได้อย่างกลมกลืน การจัดงานดัง
กล่าวมีกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น การ
จัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติ และหลักฐาน
สำคัญทางโบราณคดีเกี่ยวกับเมืองอู่ทอง การ
เสวนาเรื่องเมืองโบราณอู่ทอง พิธีเปิดถนนสี
ทอง ณ ถนนจักรนารายณ์ การแข่งขันเดิน-วิ่ง
รอบเมืองโบราณอู่ทอง ขบวนแห่เฉลิมฉลอง
เมืองโบราณอู่ทอง ประกอบด้วย ขบวนหัวโต
กลองยาว 15 ขบวน มีจำนวนหัวโตมากที่สุด
ในประเทศไทย จำนวน 160 หัว ในรูปแบบ
หัวทวารวดี หัวตลกขบขันและหัวล้อเลียน
การเมือง ชมขบวนแห่ประเพณีและชาติพันธุ์
จากชุมชนต่างๆ ขบวนจักรยานและขบวนรถ
ซ็อบเปเปอร์ พิธีถวายเครื่องสักการะเจ้าพ่อเจ้า
ยาจักร และการจัดเทศกาลขนมจีนเมืองอู่ทอง

นอกจากนี้ในวาระที่หนังสือพิมพ์ข่าวสด ใน
เครือมติชน ริเริ่ม “โครงการปลูกไม้สักและไม้
ตะเคียน” โอกาสฉลองก้าวขึ้นสูปีที่ 23 เมื่อวันที่
9 เมษายนที่ผ่านมา เล็งเห็นว่า ชุมชนเมือง
อู่ทองเหมาะสมจะเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการนี้

ด้วยปัจจัยทั้งด้านชุมชนที่เข้มแข็ง ชาวบ้าน
ร่วมมือกันที่จะพัฒนาพื้นที่ในด้านวัฒนธรรม
และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีพื้นที่ใกล้กับบริเวณ
วัดและโรงเรียนที่จะช่วยดูแลต้นกล้าและ
ตะเคียนต่อไปในอนาคต

เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ พล.อ.ต.อาวุธ
เงินชุกสิน ศิลปินแห่งชาติ ด้านสถาปัตยกรรม
ไทย ฝากฝังคนรุ่นใหม่ให้ช่วยกันปลูกไม้สักและ
ตะเคียนในวัดและโรงเรียน ที่นับวันจะหาได้
ยากขึ้นทุกที เพื่อไว้ใช้สืบสานและอนุรักษ์งาน
ช่างสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมไทย เพราะ
ไม้ทั้งสองเป็นวัตถุดิบหลักในการบูรณะโบราณ
สถานที่สำคัญต่างๆ

อาศัยฤกษ์ยามยามดีที่เมืองอู่ทองจะ
จัดงานวันเสด็จอู่ทอง ครบรอบ 47 ปี ใน
วันที่ 13 พฤษภาคมนี้ ทางข่าวสด-มติชน จึง
ได้นำโครงการ “ปลูกไม้สักและไม้ตะเคียน”
เข้าร่วมเป็นกิจกรรมหนึ่งในวันดังกล่าวด้วย